

VERSLAG WEBINAR DORPSVISIEPLAN VIA MS TEAMS OP 19 MAART 2025

1. Inleiding door Maarten Lippens, beleidsmedewerker VVDB vzw

Welkom op de webinar 'Vanuit burgerkracht naar een dorpsvisie'. Waar gaat die over?

- Aan de slag om vanuit burgerkracht een visieplan voor 'jouw verbonden dorp' uit te werken.
- Hoe distilleer je uit tal van wensen en noden dé essentie voor je dorp?
- Hoe zorg je dat het lokaal bestuur die essentie opneemt in haar meerjarenplanning?

Drie experts krijgen vanavond het woord. Het zijn:

- Jan Stam van Dorpswerk Noord-Holland (Nederland);
- Sarah Lequeu, beleidsmedewerker bij de Stad Geraardsbergen;
- Katrien Hoeylaerts, participatiemedewerker *Veerkrachtige Dorpen* bij provincie Antwerpen.

2. Jan Stam gaat samen met burgers aan de slag in de Provincie Noord-Holland

Bekijk ook [de presentatie](#). Meer info op [Dorpsvisies - Dorpswerk NH](#).

- Jan was o.a. werkzaam als leraar op school, als wethouder (schepen) en als gemeenteraadslid.
- Noord-Holland telt 250 dorpen en 111 dorpshuizen die nu willen verduurzamen. Amsterdam en de erbij horende dorpen, zijn zeer verschillend. Sommige dorpen meer noordelijk zijn enkel dorpelijk.
- Jan begeleidt dorpen bij de aanmaak van een dorpsvisie. Doel: een duidelijk beeld van / visie op het dorp vanuit allerlei invalshoeken (openbaar gebied, wegen, groen, verenigingsleven, zorg, jeugd, wonen, ...). Jan begeleidt ook verenigingen bij het creëren van draagvlak.

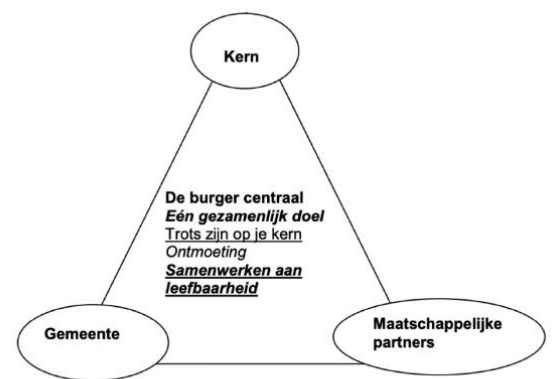
Aanmaak dorpsvisie

- Hoe zorg je dat mensen deelnemen en elkaar betrekken bij het aanmaken van een dorpsvisie? Daarrond is een boekje opgesteld.
- Bij het denken over het dorp komen er snel vragen die als bedreigend kunnen overkomen. Bv. de jeugd verlaat het dorp omdat er geen goede woningen te vinden zijn. Of: senioren kunnen niet verhuizen. Of: er is geen plek waar alle generaties kunnen samenkomen of waar de jeugd terecht kan.
- **Als je elkaar goed aanvoelt, ontstaat er een positieve sfeer. Pas dan kun je verder gaan.**
- **Beperk je tot een aantal thema's zodat de agenda behapbaar blijft.**
- Hangjeugd ontstaat omdat de jeugd geen plek heeft om samen te komen.
- Kies thema's met toekomstgerichtheid en die toelaten samen iets te realiseren.

- Betrek iedereen bij de opmaak van de dorpsvisie! Middel daartoe is een enquête uitzetten. Dat kan digitaal of deur aan deur. Ga rond als bestuur of werk met ambassadeurs. Een goed voorbeeld is een dorp van 4500 inwoners waar een bestuursgroep bestaat uit 10 mensen die elk weer zo'n 8 à 10 mensen bereiken.
- Vandaag gaat veel digitaal. Maar Jan gelooft vooral in mensen aanspreken, hen fysiek vragen of ze meedoen.
- Als de dorpsraad op een bijeenkomst nadenkt over wie ze allemaal kennen, beseffen ze: dit zijn véél mensen. Maar durven wij met hen in gesprek gaan?
- Zorg voor lokale publiciteit. Verspreid een aantal artikelen naast advertenties. Plaats borden langs de weg om mensen uit te dagen (om bv. de enquête in te vullen). Werk langs zoveel mogelijk verschillende kanalen.
- **We agree to disagree.** Formuleer bij delicate onderwerpen of onderwerpen zonder consensus alle opinies en leg ze voor aan de organisatie die erover moet beslissen (bv. de overheid).

Verder met de dorpsvisie

- Door mensen te benaderen, kom je tot een aantal overeenkomsten (lijst to do's) voor de dorpsvisie.
- Dan ga je goed nadenken: wie is de eigenaar, van wie is het probleem?
- Er zijn héél veel zaken die burgers zelf kunnen doen.
- Klein voorbeeld: onderling contact was moeilijk in een dorpje in Amsterdam. Via whatsapp werd dit opgelost. (Zoals: *wie heeft een boor die ik even mag gebruiken? Ik, ik zal ze even langsbrengen.*)
- Als de gemeente of een zorginstelling verantwoordelijk is, ga er dan bovenop zitten!
- Is de provincie of een hogere overheid verantwoordelijk, dan beland je in een traject dat om meer inspraak vraagt.
- Plaats alle actiezaken goed in de tijd!

Hoe ga je om met de positie van de overheid?

- Dorpsraden moeten het begintraject écht uit zichzelf doen. Laat de ideeën uit het dorp zelf komen! Overheden vergeten dat er zoveel kennis en kunde in het dorp zit. Bij hun optreden kunnen ze vaak belemmerend werken.
- Een positieve blik naar de toekomst is van hoofdbelang. Komen er plannen van de overheid aan waar je het niet mee eens bent? Ga dan geen dorpsvisie ontwikkelen, want dan beland je in de actiefase en dan organiseer je de negatieve krachten.

- Onthoud: draagvlak geeft kracht! Hoe meer mensen betrokken zijn, hoe sterker je staat naar het lokaal bestuur toe.
- Zorg ook dat je als Dorpsraad niet in de rol komt van: wij weten wat goed is en wij nemen het besluit. Dat is niet de juiste rol. Ga wel op basis van draagvlak het dorp vertegenwoordigen.
- In België zijn de verkiezingen achter de rug. Nederland organiseert over een jaar Gemeenteraadsverkiezingen. Vanaf september gaan veel politieke partijen hun programma vastleggen.
- Vanuit de positie van het dorp kun je tips doorgeven. Verder moet je goed in de gaten houden dat de plannen die je bedacht, onderdeel gaan uitmaken van de plannen van de gemeente.
- Eens de gemeente na de verkiezingen weer aan het werk is, is er veel meer lobbywerk nodig!
- Spreek politici direct aan, laat hen zien wat je bedacht hebt, dit zorgt voor meer *commitment*.
- Maak ook concrete afspraken.
- Tijdens het proces moet het realisme-gehalte steeds verhogen. Benoem de zaken ook om realistisch te blijven.
- Een mooi voorbeeld: dorpelingen zoeken een huiskamer. Een pand staat leeg, hier gebeurt niets mee... Door gepensioneerden ontstaat daar een supermarkt. De groep wordt eigenaar hiervan.

3. Sarah Lequeu maakt vanuit lokaal bestuur Geraardsbergen samen met burgers werk van een visieplan voor de 16 dorpen

Bekijk ook [de presentatie](#).

Hoe kom je binnen heel wat wensen en noden tot dé essentie voor je dorp? Geraardsbergen maakt ruimte voor wensen van burgers in het meerjarenplan.

- Geraardsbergen heeft sinds 2011 dorpsraden. Momenteel zijn er 13 actieve dorpsraden.
- De stad is over een groot grondgebied verspreid, dus zijn er veel kleine wegen.
- Wat is participatie eigenlijk? Hoe ga je van een klassieke naar een co-creatieve stad? **Maak altijd de keuze voor partnerschap!** Ook een ondernemer is belangrijk bij de processen. Zet in op het kleine ontmoeten, de uitdagingen in de wijk.
- Iedereen is ook altijd welkom op de gemeentelijke dienst (zonder afspraak). Er is altijd iemand aanwezig, kom dus maar af.
- **Participatie is eigenlijk actief burgerschap!**
- Afgelopen acht jaar bleek dat meningen en belangen echt verschillen. Het is onmogelijk om voor alles lineaire oplossingen te vinden één op één. Daarom werden acht thematische impactsessies gehouden rond verschillende thema's. Hoe willen we rond elk thema samenwerken? Welke zijn de gedeelde uitdagingen? Zo ontstond een kader om in te werken. Burgerbudgetten, reglementen enz. zijn hierop gebaseerd. [Het impactkader](#) wekt een participatie-reflex op, is continu en strategisch. Het bouwt bruggen!

- **Hoe betrek je je bestuur?** Hoe zorgt de ambtenaar dat de burger mee participeert? Dat gebeurt op diverse vlakken:
 1. Belangrijk was eerst witruimte te creëren in de BBC. Bij een idee klinkt het vaak: *dat zit niet in het budget, we moeten wachten...* Vandaar de beslissing om €50.000 ter beschikking te stellen voor burgerinitiatief (regenwaterton, geveltuintje, gevelbank, ...) en €100.000 voor burgerbudget (gaat tot aanleg van pleintjes). €3000 kan doorlopend aangevraagd worden. Er is €25.000 beschikbaar op twee vaste indieningsdata en via aanmelding. Een burgerjury van acht personen zorgt voor verdeling van het budget.
 2. Het burgerkwartier staat wat op de helling wegens misbruik, maar voorlopig blijft het bestuur erin geloven. Ook jongeren kunnen iets op de Gemeenteraad zetten.
 3. Er is ondersteuning van de bewonersplatformen/dorpsraden met een werkingstoelage van €750/jaar + drukbudget (flyers en dorpskrant). De stedelijke lokalen alsook materiaal zijn gratis te ontlenen. Idem bij de provinciale uitleendienst. De Technische Dienst zorgt mee voor vervoer indien nodig. Verder loopt ook de verzekering (BA en ongevallen) via de stad.
 4. Bijstandmakers: alle subsidiekanalen (ook aanvraag speelbox, kindvriendelijke activiteit, ...). Via de website weet je waarop je allemaal recht hebt als je iets wil organiseren. Stadsmakers Geraardsbergen was eerst een aparte website maar wordt nu onder die van de stad ondergebracht.
 5. Er is een fulltime medewerker die het vrijwilligersbeleid uitwerkt (met jaarlijkse vrijwilligersbeurs én academies). Zo was er bv. een opleiding tot Canva.
 6. Geraardsbergen heeft een convenant met de dorpsraden. Dat kan niet voor bv. Ferm, Okra of toneelverenigingen. Als er in een bepaalde deelgemeente een actieve fanfare is, en die organiseert een benefietfeest, dan kan die fanfare via de dorpsraad alles gebruiken én zijn ze verzekerd.
 7. Een burgerbevraging loopt nu per dorp via bureau *Createlli*. Wat leeft er, wat zijn de uitdagingen? Eerst gebeurt een nulmeting. De bevraging zal binnen drie jaar opnieuw georganiseerd worden om te bekijken of de stad nu goed bezig is of niet.

Dorpenbeleid Geraardsbergen

De stad wil nu samen met alle dorpsraden e.a. verenigingen een ambitieplan opstellen per dorp. Elk dorp mag drie structurele veranderingen of uitdagingen naar voren schuiven voor het Meerjarenplan. Dorpsraden starten vaak vanuit een open infoavond of een enquête. Dienst Samenleving maakte het boekje *Buurtbabbel* en ging ermee op stap naar alle deelgemeenten. Daarbij brachten ze het bier mee dat studenten met wei (restproduct mattentaarten) hadden gemaakt. Zo vroegen ze de bewoners om de enquête in te vullen en met hen te praten. Per dorp wordt dan een boekje aangemaakt met een visie. Ook de Dienst Samenleving stelde zich [in een boekje](#) voor. Daarin staan de namen van de medewerkers, hun contactgegevens en de thema's waarrond elk van hen werkzaam is.

Ook het project *Stadsmakers* werd eerder in de dorpen voorgesteld. De algemene boodschap bij de dorpenronde luidde: *Niet alleen wij maken de stad maar ook jij!* Dit resulteerde in vier grote thema's. Verder is er:

- subsidie voor wijk – of straatfeesten.
- doorverwijzing van burgers: contacteer de dorpsraad rond een vraag of uitdaging.
- verwijzing naar de website bij vragen. Bv. omtrent spelen in je buurt en hoe speelstraten aanvragen: klik op speelruimte en je kunt zaken aanvragen.
- Inzet op groenere alsook zorgzame buurt.

Een grote speler is **Hoplr** (een soort 'propere' facebook). Buurten worden hier als deelgemeenten ingedeeld. De stad kan niet zien wat er tussen burens wordt afgesproken. Bij melding kan wel de vraag tot inblik worden gesteld door de politie of ambtenaar. Dit geeft een goede inblik in wat er leeft. Via AI worden ook thema's geclusterd. Grootste struikelblok is nog kunnen doorgeven wat er allemaal leeft. Wie weet is dit verholpen als DORP inZICHT een opvolger krijgt (wat bij VVDB op de planning staat).

Sarah gaat als ambtenaar mensen ontzorgen, het draagvlak verbreden, linken leggen.

Conclusie: in Geraardsbergen zijn de grondvesten voor actief burgerschap na vijf jaar inspanningen zeker gelegd! Een betrokken bestuur leidt tot verbindend beleid.

Geraardsbergen fietsstad wordt alvast in samenspraak meegenomen.

4. Katrien Hoeylaerts van Rurant toont hoe in de Provincie Antwerpen Veerkrachtige Dorpen ontstaan

Bekijk ook [de presentatie](#).

- De opzet van *Veerkrachtige Dorpen* – een traject dat specifiek door Provincie Antwerpen is ontwikkeld – is de dorpsbewoners in overleg laten gaan met het lokaal bestuur en beide partijen dichter bij elkaar te brengen.
- Het lokaal bestuur doet de aanvraag bij Provincie Antwerpen, waarna de dorpsadviseurs van de provincie en participatiemedewerkers van Rurant het proces opstarten.
- Startvragen: waarom woon je graag in je dorp? Hoe blijft je dorp leefbaar of kan het meer levendig worden? Soms gaat het om zichtbaar maken wat er al is. Waar kunnen inwoners zelf inbreng bij hebben? Uitdagingen bepalen en hier versterkend rond werken. Sfeer creëren en zorgen voor een positieve, constructieve houding.

- Dorpsinwoners krijgen meer inzicht in het beleid van de gemeente. Waarom kunnen bepaalde zaken wel en andere niet? In een open dialoog gaan inwoners en bestuur luisteren naar elkaar en ontstaat actieve betrokkenheid.
- Inwoners zijn vaak doeners. Het lokaal bestuur is vaak een stoptrein, het moet stappen zetten.
- Belangrijk is vanaf de start de bezorgdheden te voelen en aan draagvlak te werken. Veerkrachtige Dorpen neemt dus meteen het lokaal bestuur mee in het traject.

Het traject *Veerkrachtige Dorpen*

1. De start bestaat uit een analyse (verzamelen van cijfergegevens) en het interviewen van sleutelfiguren/ambassadeurs. Die mensen worden aangereikt door het lokaal bestuur. Zij krijgen vragen als: is voor jou het dorp nog levendig? Wat zijn de noden vanuit jouw bril? Deze sleutelfiguren reiken dan soms andere mensen aan.
2. Hierna is het samen met de dorpsbewoners kijken: welke thema's belangen ons het meest aan? Drie tot vier thema's worden gekozen om mee aan de slag te gaan. Er zijn vier (of soms meer) participatiemomenten. Wat wensen wij rond deze prioritaire thema's? Elk dorp geeft droombeelden door en dan is het kwestie die naar concrete wensen om te buigen.
3. De inwonersvisie vertalen in een actieplan. Inwoners én lokaal bestuur gaan daarmee aan de slag. Met de inwoners bekijken: wie is er aan zet? Kan het eigenaarschap bij de inwoners liggen? Waar is er wisselwerking met het bestuur nodig?

Het dorpssteam wordt opgericht aan het begin van het traject. Het bestaat uit mensen met goesting en met een hart voor het dorpsgebeuren.

Welke methodieken hanteren de trajectbegeleiders? Eerst de vraag *wil je meedoen* en dan bv. vanuit beelden werken. Wat is voor jou ...? Waarom wil jij lid worden van het dorpssteam? Bv. omdat mensen

elkaar dan weer beter leren kennen. Of om de toegang tot voorzieningen te verbeteren. Mensen geven zo duidelijk richting en reiken de thema's aan waarrond ze noden voelen in het dorp.

De promo naar burgers gebeurt o.a. door:

- krijtsjabloon op straat te spuiten;
- met bierkaartjes te werken;
- grote spandoeken en 'immoborden' aan te brengen.
- Zandhove maakte een filmpje waarin mensen hun wens voor het dorp formuleren en anderen uitnodigen om mee na te denken over de toekomst van het dorp.

De kracht van de methodiek is van bij het begin mensen te betrekken en eigenaarschap mee te geven. Het lokaal bestuur krijgt de boodschap: neem tijd en ruimte om mensen mee te nemen in het verhaal! Dat pakken we samen aan!

Door een moestuinproject ontstond een groter dorpssteam en een héchte nieuwe vriendengroep. Vooraf kende men elkaar niet. Dit is ook een jonge groep. In een andere groep zijn alle generaties aanwezig.

Belangrijk: samen dingen doen en het gezellig maken!

Opgelet: het is niet altijd evident om met het lokaal bestuur in overleg te gaan!

Goede praktijken

- In **Mol** staat een ambtenaar heel nauw in contact met de dorpssteams.
- **Broechem** werkte rond een hondenlosloopzone.
- Doorheen het traject in **Heidehuizen** werd aangegeven dat er geen ontmoetingshuizen meer zijn. Er is wel het potentieel van een dorpsplein in de toekomst: een stuk verbindingsweg nabij een WZC. Daar werd een plek op de rijbaan tijdelijk afgesloten met paaltjes (proefopstelling van een jaar). Hier gebeurt nu van alles, zoals een picknick met een plaatselijke ijskar die succesvol verliep ondanks het tegenvallende weer. Een speelstraat werd georganiseerd. Er waren al 2 filmavonden enz.
- In **Ranst** werd het kerkplein heraangelegd. Twee inwoners zaten daar samen met de Technische Dienst aan de tekentafel! Er werd ook gewerkt aan biodiversiteit. De werkgroep **Ranst Boomt** daagde het lokaal bestuur uit: als inwoners 1000 bomen planten op privéterrein, wil het bestuur dan 200 bomen op publiek terrein zetten? Hier rond werden tal van acties opgezet om mensen te activeren (stukje of volledige boom kopen, flashy mobs enz.). Heel veel burgers én het bestuur maakten er samen een succesverhaal van.
- **Vlimmeren** werkte rond 'van begraafplaats naar park'. Daarrond ontstond veel interactie. In het begin werd vooral veel naar bezorgdheden geluisterd (graven ontruimen).
- **Weelde-Statie** trok echt de kaart van ontmoeting en van inclusie. Daar ontstond een inclusief speelterrein met een trampoline die rolstoeltoegankelijk is. De band tussen het lokaal bestuur en

het dorpssteam is er zeer hecht, waardoor zaken soms heel snel worden aangepakt. Het bestuur luistert goed naar de noden. Burgers vragen er bv. rond de herbestemming van de kerk: *wanneer gaan we daar nog participeren*, enz.

- **Ginderbuiten** in Mol stelde zich de vraag: wat is een gemeentelijke plek? Hoe kan die onderhoudsvriendelijk zijn en gedragen zowel bij inwoners als het bestuur?
- In **Koningshooikt** werden welkomstborden ontworpen om doorrijdend verkeer bewust te maken van de dorpskern.
- In **Heidehuizen** was er overleg met de mobiliteitsdienst rond [TELRAAM](#).
- **Weelde-Statie** liet leerlingen van een school borden *GRAAG TRAAG* ontwerpen en ging in overleg met het bestuur: waarom kan dit wel of niet op die plek?

Bekijk de vele realisaties van Veerkrachtige Dorpen: inwonersvisies en de acties.

Uitwisseling met de aanwezigen

- Wie neemt de pen in de hand voor de aanmaak van het boekje met de dorpsvisie? Dit gebeurt op basis van de verslagen van de bijeenkomsten.
- Soms ontstaan naast de kerngroep werkgroepen rond bepaalde thema's.
- Soms verlaten mensen de kerngroep en komen later weer terug.
- De voorbije zes jaar werden een 25-tal trajecten gelopen.
- Er is ook sprake van digitale gemeenschapsvorming.

5. Afronding door Maarten

- Met deze laatste webinar uit een reeks rond de aanmaak van een dorpsvisie hoopt VVDB zowel burgers als lokale besturen nog meer geïnspireerd te hebben om samen aan de slag te gaan en tot een gedragen beleid te komen voor elke buurt of elk dorp. Ook de VVDB-publicatie '[Bewonersplatform 2.0 - Boost je dorpsraad](#)' kan daarbij een handig middel zijn.
- Bedankt voor de volgehouden aandacht en een heel speciale dank aan Jan, Sarah en Katrien voor hun boeiende en verrijkende toelichting.
- Je kan alle webinars en presentaties herbekijken op [de VVDB-website](#).
- Zet alvast zaterdag 4 oktober in de agenda. Dan vindt in Bornem de jaarlijkse inspiratiedag met uitreiking van de GoeBezig-prijzen plaats.
- Op zaterdag 17 mei in de late voormiddag is iedereen welkom op de eerste webinar rond ondernemen in het dorp.